

граматики зокрема. Тому подальше вивчення їх співвідношення видається актуальним.

Список використаних джерел та літератури

1. A.S. Reber. Implicit Learning of Artificial Grammars. *Journal of verbal learning and verbal behavior* №6, 1967. P.855–863
2. Implicit and Explicit Language Learning / ed. by C. Sanz, P. Ronald. Georgetown University Press, 2011. 242 p.
3. Implicit and Explicit Learning of Languages / ed. by P. Rebuschat. John Benjamins Publishing Company. Amsterdam / Philadelphia, 2015. 512 p.
4. Heesun K., Plester B. Ironing out the differences: The role of humour in workplace relationships, *Australasian Humour Studies Network 20th Annual Colloquium*, Wellington, New Zealand. Retrieved from <http://sydney.edu.au/humourstudies/docs/AHSN%20Conference%202014.pdf> . 2014 | Conference paper.
5. Long, D. L., Graesser, A. C. (1988). Wit and humor in discourse processing. *Discourse Processes* №11(1). 1988. P. 35–60.
6. Reber, Arthur S. 1976. Implicit learning of synthetic languages: The role of instructional set. *Journal of Experimental Psychology: Human Learning and Memory* № 2, 1976. P. 88–94.

І. В. Мартиненко
Житомирський державний університет
імені Івана Франка
Науковий керівник:
д. пед. н., проф. Щерба Н. С.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В УМОВАХ АВТОНОМІЇ НАВЧАННЯ

Постановка проблеми. Найактуальнішою проблемою сучасної методики навчання іноземних мов є орієнтація всього навчального процесу на активну самостійну роботу учня, створення умов для його самовдосконалення та саморозвитку, а також забезпечення відповідного освітнього середовища для формування його особистісної активності.

Проблема автономії навчання є особливо актуальною у контексті сучасних перетворень у сфері освіти. Навчання іноземної мови в умовах автономії навчання має низку переваг у порівнянні з традиційним навчанням за такими показниками, як: більша самостійність і ініціативність з боку учнів, можливість втілити широкий спектр творчих ідей в життя, проявити себе (важливий аспект самореалізації особистості) і т.д.. При вмілому впровадженні в навчальну діяльність (у навчально-виховний процес),

автономія навчання також сприяє розвитку в учнів позитивної мотивації до вивчення іноземної мови.

Очевидна актуальність проблеми дослідження зумовлює необхідність пошуку ефективних методів навчання іншомовної лексики в умовах автономії.

Аналіз останніх публікацій. Дослідженню проблематики навчання іноземної мови в умовах автономії присвятили свою увагу такі вчені як: Г. Холек, Д. Літл, Н. Аокі, Ф. Бенсон, Г. Функ. Вивченням лексичної компетентності у даному контексті займалися К. Річардсом, П. Нейшен.

Мета статті полягає в дослідженні ефективності використання автономії навчання під час вивчення лексичного матеріалу на уроках англійської мови в початковій школі.

Виклад основного матеріалу. Перший досвід навчальної автономії має закладатися ще у початковій школі, зокрема, при навчанні іноземної мови. Завдання удосконалення самостійності та зміцнення ролі самостійної навчальної діяльності учнів при вивченні іноземної мови виходить з концепції автономії учнів та автономного навчання (*learner autonomy and autonomous learner*) [2]. Зміст даної концепції полягає в розвитку особистості учня, формування у нього навчальних умінь для оволодіння іноземною мовою та здібностей самостійно керувати своїм навчальним процесом.

У науковій літературі зазвичай під «**автономним навчанням**» розуміють навчання, яке відбувається в темпі та методами, які самостійно визначаються окремими учнями.

Д. Літлом автономія учня була визначена як «здатність до активного, незалежного навчання, відповідальності за своє навчання, активної участі в рішеннях та ініціативах, які формують і спрямовують процес навчання». Н. Аокі визначає автономію учня як «здатність взяти під контроль власне навчання на користь своїх передбачуваних потреб і прагнень». Автор стверджує, що «автономія можлива лише тоді, коли вчитель сприймає учнів як людей, які свідомо приймають рішення щодо їхнього навчання» [6, с. 39].

Г. Функ на семінарі в Сінгапурі зауважив, що насправді не існує такого явища, як неавтономний учень. Незалежно від конкретних методів, які використовуються в навчанні, завжди тільки учень (самостійно) розуміє вхідні дані та пов'язує нові «дані» з наявними знаннями. Когнітивна наука називає це нетворкінгом (*Vernetzung*). Процес значною мірою самоорганізований; на нього можна вплинути, але не повністю запрограмувати [5].

Проаналізувавши вище сказане, ми розуміємо автономію учня як здатність учня самостійно аналізувати власні потреби та обрати відповідні методи навчання – тобто взяти на себе відповідальність за власне навчання. Однак, автономія учня відрізняється від автономії учня при вивченні іншої мови тим, що учні повинні не тільки аналізувати власні потреби і можливості, а й вміти самостійно працювати з іншомовними матеріалами.

Поняття «**іншомовна лексична компетентність**» має комплексний характер, оскільки містить в собі як лінгвістичні, так і нелінгвістичні

(психологічні, соціологічні, культурологічні) ознаки. Щоб зрозуміти, що таке лексична компетентність, важливо спробувати зрозуміти, що означає знати слово. К. Річардс був одним із перших прикладних лінгвістів, який запропонував концепцію «знання слова», що, на його думку, включала наступне: 1) знання ступеня ймовірності зустріти конкретне слово в усному мовленні чи друкованому вигляді; 2) розуміння доречності використання конкретного слова відповідно до ситуації; 3) знання синтаксичної поведінки, пов'язаної зі словом, та форми, що лежить в основі слова, а також похідних, які можна зробити з нього; 4) розуміння асоціацій між словом та іншими словами, що є в мові; 5) знання семантичної цінності слова та різні значення, які пов'язані зі словом [4]. Здебільшого зберігаючи структуру лексичних знань, запропоновану К. Річардсом, П. Нейшен [4] додав до неї вимову як важливий компонент, щоб зробити структуру більш повною. Крім того, автор чітко розрізнив рецептивне та продуктивне знання лексики, зазначивши, що її використання у мовленні передбачає вищий рівень знання лексики, ніж її розуміння.

Успішність формування лексичної компетентності залежить від рівня сформованості лексичних навичок, обсягу отриманих і засвоєних знань про лексичну сторону мовлення і динамічної взаємодії цих складових на основі загальної мовної і лексичної усвідомленості [1: 215].

Організація навчання іншомовної лексики традиційно передбачає урахування вікових та психологічних характеристик учнів молодшого шкільного віку. Зокрема, урахування природи навичок та вмінь іншомовного спілкування, досвід дітей у рідній мові, особливості сприймання, пам'яті, уваги, мислення. Перевагою молодших школярів є потенційно великі можливості довготривалої пам'яті: за умови стимулювання ігрової або пізнавальної мотивації діти легко й міцно запам'ятовують не тільки окремі слова або словосполучення, але й мовні кліше, фрази, римівки, віршики [3].

Крім того, важливо пам'ятати, що при впровадженні автономного вивчення лексики на початковому етапі слід враховувати інтереси дитини та її обізнаність з явищами навколишнього світу. Зазвичай ефективними є вправи і завдання, котрі, окрім навчальної функції, сприяють розвитку та вихованню школярів, виконуються в умовах, наближених до ігрової діяльності, коли учні, здійснюючи певні дії, можуть спостерігати за результатами своєї роботи, а також існує змога оцінювати власні здобутки.

Віковою психологічною особливістю молодших школярів є те, що вони набувають уміння здобувати інформацію з різних джерел, засвоювати, поповнювати та оцінювати її, застосовувати різні способи пізнавальної і творчої діяльності. Розвивається ініціативність учнів, їхня самостійність та відповідальність за результати власної діяльності, що призводить до розширення навчальної автономії [3].

Висновки. Таким чином, використання автономії навчання під час вивчення лексичного матеріалу на уроках англійської мови в початковій школі матиме позитивний вплив на мотивацію учнів до навчання, а також формуватиме в учнів навички самостійного навчання.

Список використаних джерел та літератури

1. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с. [Електронний ресурс] / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін. – URL: <https://kmaesm.edu.ua/wp-content/uploads/2021/06/bigych-o.-b.-borysko-n.-f.-boreczka-g.-e.-ta-in.-2013-metodyka-navchannya-inozemnyh-mov-i-kultur-teoriya-i-praktyka.pdf>
2. Самчук О. Ю. Розвиток автономії учня під час вивчення іноземної мови як важлива мета нової української школи [Електронний ресурс]: URL: http://eprints.zu.edu.ua/30824/1/%D0%A1%D0%B0%D0%BC%D1%87%D1%83%D0%BA_%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8_%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%BA%D0%B0.pdf.
3. Формування основ англомовної лексичної компетентності учнів початкової школи на засадах навчальної автономії. *Сучасні тенденції і пріоритети компетентнісного підходу в підготовці майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти*: збірник науково-методичних праць / за заг. редакцією В. Є. Литнєва, Н. Є. Колесник, Т. В. Завязун. Житомир : «Полісся», 2016. («Полісся»). С. 260–266. –URL: <http://eprints.zu.edu.ua/28868/1/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%20%D0%86%D0%86%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%8F%202016.pdf#page=260>
4. Development of Foreign Language Lexical Competence on the Basis of a Learner's Terminological Thesaurus and Dictionary. Academic Publishing House Researcher. 2018. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1172939.pdf>
5. Kandemir A. Learner Autonomy: How Teacher Trainers Understand and Apply? [Електронний ресурс]: *The European Conference on Language Learning 2*. 2015. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED601991.pdf>.
6. Language Learning Strategies and Learner Autonomy: The Case of Indonesian Tertiary EFL Students. LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network. – URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1336149.pdf>